7/2416

17881

T. C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
Koordinasyon ve Mevzuat Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.18.0.APK.0.03-02/090.01- 653-1842 21/05/2004

KONU : Sayın Züheyir AMBER'in
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ : TBMM'nin 29.04.2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2416-5348/18321 sayılı yazısı

İlgi yazı ekinde alınan Hatay Milletvekili Sayın Züheyir AMBER'in "İSDEMİR Limanında tutulan toksik atık yüklü gemiye ilişkin" 7/2416 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabî yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EKLER:
EK-1: Cevabı Yazı (3 Sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başk.
(Kan. ve Kar. Dai. Başk.)

Bilgi:
Başbakanlık

T. C. Çevre ve Orman Bakanlığı APK Kurulu Başkanlığı Atatürk Bulvarı No: 153 Bakanlıklar/ANKARA
Tel: 417 77 22 Fax: 417 91 60 e-mail: apkkb-idsb@cevreorman.gov.tr

7/2416

HATAY MİLLETVEKİLİ SAYIN ZÜHEYİR AMBER'İN "İSDEMİR LİMANINDA TUTULAN TOKSİK ATIK YÜKLÜ GEMİYE İLİŞKİN" 7/2416 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞININ CEVABI

1- Bir İspanyol firması tarafından Cezayir'de baraj inşaatında kullanılmak amacıyla diğer bir İspanyol firmasının (Dragados) siparişi üzerine gönderilen uçucu kül, Mavi Deniz Acentalığı Tic Ltd Şti tarafından "M/V Ulla" isimli gemi ile Cezayir'in Jijel Limanına getirilmiş ancak ıslandığı ve kullanılamaz hale geldiği gerekçesiyle alıcı firma tarafından kabul edilmemiştir. Bu gelişme üzerine gemi sahipleri, gemi ve yükünü 25.02.2000 tarihinde İskenderun Limanına getirmişlerdir. Bakanlığımızca yapılan talep doğrultusunda ODTÜ'ye yaptırılan analiz sonucuna göre aşırı miktarda krom (+6) içerdiği anlaşılan uçucu kül, tehlikeli atık olarak tanımlanarak taraf olduğumuz Basel Sözleşmesi hükümleri gereği gemi yükünün İspanya'ya geri gönderilmesi için Bakanlığımız ile İspanya Hükümeti arasında Dışişleri Bakanlığımız vasıtasıyla yasal süreç başlatılmıştır.

Bununla birlikte tehlikeli atık yüklü M/V Ulla Gemisinin yükü ile birlikte batması durumunda meydana gelecek çevre felaketinin engellenmesi amacıyla, Bakanlığımız koordinasyonunda, Dışişleri Bakanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı, Hatay Valiliği İl Çevre Müdürlüğü, İskenderun Liman Başkanlığı arasında yürütülen çalışmalarda, öncelikle geminin güvenli bir yere çekilmesine karar verilmiştir. Bu kapsamda anılan kurum/kuruluş temsilcileriyle 10.01.2002 tarihinde Bakanlığımızda gerçekleştirilen toplantıda Hatay Valiliği İl Çevre Müdürlüğü'nce geminin güvenli bir yere çekilmesine ilişkin araştırmaların yapılmasına karar verilmiştir. Hatay Valiliği İl Çevre Müdürlüğünce gerçekleştirilen araştırmalar neticesinde; Bölgede 1000 GRT'nin üzerindeki gemilerin her türlü hava muhalefetine karşı koyabileceği ve sabit durabileceği korunaklı rıhtım veya barınma yeri olmadığı ve bu tür gemilerin İskenderun Limanı demir sahasında bekletilmesinin gemi ve deniz güvenliği açısından daha uygun olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuç üzerine, bundan sonra atılacak adımlara ışık tutacak ve yön verecek temel unsurun geminin mevcut fiziki durumunu ortaya koyan ayrıntılı bilirkişi raporuna ihtiyaç olduğu kararına varılmış ve söz konusu rapor, gemi üzerinde yapılan incelemeler sonunda ortaya konulmuştur. Yapılan incelemelerde, bazı teknik aksaklıklara karşın geminin genel durumunun normal olduğu ve söz konusu gemiden kaynaklanmış bir kirlenme olmadığı anlaşılmıştır.

2- Aşırı miktarda Krom (+6) içerdiği anlaşılan söz konusu uçucu kül, tehlikeli atık olarak tanımlanarak taraf olduğumuz Basel Sözleşmesi hükümleri gereği gemi yükünün İspanya'ya geri gönderilmesi için Bakanlığımız ile İspanya Hükümeti arasında Dışişleri Bakanlığımız vasıtasıyla yasal süreç başlatılmıştır.

9-13 Aralık 2002 tarihleri arasında Cenevre'de yapılan Basel Sözleşmesi 6. Taraflar Konferansı'na katılan heyetimiz, M/V Ulla Gemisi sorununu uluslar arası toplumun dikkatine getirmiştir. Bu çerçevede 2000 yılında İspanya menşeili ve tehlikeli atık niteliğindeki yüküyle İskenderun Limanına getirilen M/V Ulla Gemisinin halihazırdaki fiziki durumunun endişe yarattığı, İspanyol Hükümetinin bu konudaki işbirlikçi yaklaşımının ve ilgili şirketin sorumluluğunu kabul etmesinin tarafımızdan takdirle karşılandığı, ancak geminin tehlikeli atık niteliğindeki yükünün en kısa sürede ihracatçı devlet tarafından geri alınacağının ümit edildiği belirtilmiştir.

İspanya Çevre Bakanlığı Çevre Temizliği Genel Müdür Yardımcısı, 19 Aralık 2002 tarihinde Madrid Büyükelçiliğimizle temasa geçerek, İspanyol Makamlarının M/V Ulla Gemisi ile ilgili sorunu biran önce çözmek istediklerini, bu amaçla bu konuda tam yetkili

Turk muhataplarıyla biraraya gelmeyi arzu ettiklerini, soruna çözüm bulmak amacıyla yapılacak toplantının Basel Sekreteryasının yerleşik bulunduğu Cenevre'de gerçekleştirilmesinin uygun olacağını düşündüklerini, bununla birlikte bu görüşmenin başka bir yerde de yapılabileceğini bildirmiştir.

Bu bağlamda Cenevre'de İspanyol Delegasyonu ile 20.02.2003 tarihinde bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantıda, İspanya Delegasyonu öncelikle atığın ülkemizden alınması konusundaki kararlılığı dile getirmiştir. İspanya tarafınca ayrıca, söz konusu gemide bulunan yük İspanya'ya ulaştırılıncaya kadar Lafarge-Asland firması üzerindeki denetimin devam ettirileceği ve buna ilişkin yazılı beyanın da en kısa sürede Basel Sekreteryasına ulaştırılacağı ifade edilmiştir. Yapılan görüşmelerde taraflar arasında teknik konularda uzlaşmaya varılabileceği anlaşılmış olmakla birlikte, taşıyıcı firma olan Mavi Deniz Acentesinin çeşitli gerekçeler ileri sürerek yükün alınmasına hukuki engeller çıkarabileceği bilindiğinden, böyle bir gelişmeyle karşılaşmamak için geminin ve yükünün hukuki durumunun Ülkemiz açısından açıklığa kavuşturulması ve atığın gönderilmesinde engel oluşturabilecek hukuki konuların belirlenmesinin ve çözülmesinin önemi ortaya çıkmıştır.

Cenevre toplantısının ardından, gemi yükünün Lafarge-Asland tarafından İspanya'ya götürülmesine hukuki bir engel bulunup bulunmadığının açığa kavuşturulması amacıyla Dışişleri Bakanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı ve Bakanlığımız yetkililerinin katılımları ile 07.03.2003 tarihinde bir toplantı yapılmıştır. Söz konusu toplantı akabinde gemi üzerinde herhangi bir haczin olup olmadığı konusu araştırılmış, Mavi Deniz Taşımacılık ve Gemi Acenteliği Tic.Ltd.Şti. sahibi Cemil MAVİ tarafından zaman içensinde gemi ve yükü üzerinde haciz koydurulduğu öğrenilmiştir.

Öte yandan İspanya'nın Ankara Büyükelçisi tarafından 30.05.2003 tarihinde Dışişleri Bakanlığına yapılan ziyaret sırasında M/V Ulla Gemisinin yükünün İspanyol Hükümeti tarafından temin edilecek bir gemi ile İspanya'ya taşınacağı ancak yükün başka bir gemiye yüklenmesinden ve İskenderun'da beklemesinden kaynaklanan masrafların İspanya tarafından karşılanmayacağı yükün M/V Ulla Gemisi ile birlikte de İspanya'ya götürülmesinin mümkün olamayacağı belirtilmiştir.

Ayrıca Basel Sekreteryasından Birleşmiş Milletler Cenevre Ofisi neznindeki Daimi Temsilciliğimiz vasıtasıyla alınan faks mesajının ekinde İspanya Çevre Bakanlığının Basel Sözleşmesi Sekreteryasına muhatap mektubunda M/V Ulla Gemisi ile yükünün İspanya'ya geri alınacağının taahhüt edildiği, ancak geri götürülmesinin olabilirliği konusunda ülkemizden bir bilgi alınamadığı vurgulanarak, bir ay içinde bir haber alınamadığı takdirde İspanyol tarafının Basel Sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinin tamamını yerine getirmiş olacağı ve sorumluluktan kurtulacağı belirtilmekte olup, bununla birlikte İspanya Çevre Bakanlığı tarafından alınmış kararın hukuki bağlayıcılığı bulunduğu ve kararın gereği olarak İspanyol Hükümetinin ihracatçı firmaya, söz konusu yükü geri getirmesi ve kararlaştırılan para cezasını ödemesi konusunda baskı yapmaya devam edeceği bildirilmiştir.

Bu kapsamda, konuya ilişkin bundan sonra izlenecek tutumumuzun belirlenmesi ve son gelişmeler hakkında Basel Sekreteryasına bilgi verilmesi amacıyla Bakanlığımız ve Denizcilik Müsteşarlığının katılımı ile 25.02.2004 tarihinde Dışişleri Bakanlığında bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda Denizcilik Müsteşarlığı temsilcisi, haczin yük üzerinden kaldırılması için, 19.02.2004 tarihinde gereğinin yapıldığını, önümüzdeki haftalarda Hatay Mahkemesine gidilip, tedbir kararının yaklaşık 1 ay gibi sürede alınabileceğini ve bu aşamada başka hiç şey yapılamayacağını belirtmiştir. Dışişleri Bakanlığı temsilcisi

7/2416

ise, yükün haczinin kaldırılmış olmasının yükü İspanya'ya gönderebileceğimiz anlamına gelmediğini, sadece yüke bir işlem yapılamayacağı, alınıp, satılamayacağı anlamına geldiğini, yükün gönderilebilmesi için Bakanlığımızca müsadere imkanlarının araştırılması gerektiğini bildirmiştir. Ayrıca toplantıda, konuya ilişkin olarak teknik hususların yerine getirildiği, bundan sonra hukuki işlemlerin devam ettirilmesi gerektiği konusu gündeme gelmiştir.

Müsadere imkanları Bakanlığımızca araştırılmış, Çevre Mevzuatında, söz konusu yükün müsadere edilmesine dayanak teşkil edecek bir hüküm bulunmamakla birlikte, gerek Türk Ceza Kanunu'nun 36 ve 566'ncı maddeleri, gerekse 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun Hükümleri çerçevesinde gemi yükünün müsaderesinin mümkün olabileceği kanaatine varılmıştır. Bununla birlikte, müsadere, malın devletin mülkiyetine geçerek, devlet hizmetlerinde kullanılabilmesini, niteliğine göre imha edilebilmesini veya kullanımdan kaldırılabilmesini sağladığından, somut olay bakımından amaca hizmet etmeyebileceği, aksine, söz konusu tehlikeli atığın devletin mülkiyetine geçmesi ile bu atığın bertarafı yükümlülüğünün de Devletimize ait olması sonucunu doğurabileceği, böyle bir sonucun ise, M/V Ulla Gemisi ve yükü ile ilgili olarak hedeflenen amaç olmadığı düşünülmüştür.

Söz konusu geminin veya yükünün İspanya'ya gönderilebilmesi için üzerindeki haczin kaldırılması gerekli olup, bununla ilgili çalışmalar Denizcilik Müsteşarlığınca yürütmektedir.